

Andrej Mohar
GOVOR SVEČE – 3.2.2019

Drage tovarišice, dragi tovariši!
Dragi udeleženci spominske svečanosti tukaj v Svečah.

»Padli so za našo svobodo«, »Položili so dar, domu na oltar«, »Zahvaljujemo se jim za prispevek k zlomu nacizma« - tako se glasijo le nekateri izmed napisov na nagrobnih kamnih in spomenikih na južnem Koroškem, ki so postavljeni padlim partizanom in partizankam v spomin in čast. In v priznanje, da je prav ta partizanski odpor na južnem Koroškem bil tisto dejanje, ki je omogočilo tudi Republiki Avstriji, da so ji v Moskovski deklaraciji pripisali tudi odpor proti fašizmu, in ne le sodelovanje in aktivno izvajanje nacistične uničevalne politike. Na tej osnovi je Avstrija ponovno nastala, in antifašistično izročilo je obveza in nalog, ki sledita iz Avstrijske državne pogodbe.

Pa se samozvani zavetniki Koroške, od brambovcev pa do BZÖ, pojavljajo skoraj tri mesece po naši veličastni prireditvi ob 70-letnici obstoja Zveze koroških partizanov in prijateljev protifašističnega odpora, in napadajo Avstrijsko radiotelevizijo, zakaj da je le oddajala posnetke s koncerta na tej prireditvi, ki da so bili »ščuvanje in ogrožanje Koroške«. Da so ob tem iz Puntarske naredili partizansko pesem, naj le ob robu omenim, da so iz opisa na primer Ane Zablatnik, kako je v ječi hrepenela po svobodi in enakosti, in kako je jokala zaradi požganih slovenskih domov, naredili komunistično propagandno pesem, pa naj bo samo primer za podlost napadov.

To stopnjujeta najvišja predstavnika BZÖ na Koroškem samo še z zahtevo po tem, da naj ustavna službe dežele Koroške preveri, ali ne bi kazalo Zvezo koroških partizanov prepovedati – najbrž imajo v mislih prepoved zaradi kakega (?) ponovnega udejstvovanja...

Kar boli, pa je drugo dejstvo: tudi v slovenskih strukturah ni ogorčenja ali kake izjave ZA partizansko prireditev. In iz istih slovenskih vrst tudi ni odgovora osrednjih organizacij na vprašanja raznih narodnostnih funkcionarjev o tem, kako in s katerimi zahtevami želi narodna skupnost iti v naslednje leto, ki bo sicer v znamenju 100-letnice plebiscita.

Ni odgovora na vprašanje, kako zagotoviti, da bi lahko vsak otrok na dvojezičnem ozemlju užival, če to želijo njegovi starši, dvojezično vzgojo v otroških vrtcih. Ni odgovora na vprašanje, kaj je z dvojezično popoldansko oskrbo na veljavnostnem območju zakona o dvojezičnem šolstvu. Kaj je s podporami iz sosveta, ki so že desetletja zamrznjene na neki osnovni stopnji, se pravi, da je inflacija – morda malenkost pretirano rečeno – pohrustala še zadnje šilinge ali evre. Kaj s pospeševanjem manjšinskega tiska, kaj z enakopravnostjo prebivalcev vseh občin glede na pravico do rabe slovenskega uradnega jezika. In

kaka je resnica glede uresničevanja Člena 7? Nekateri nam resno skušajo dopovedati, da je kompromis o tablah z dodatnimi odprtnostnimi in drugimi klavzulami vred rešitev vseh odprtih vprašanj. In zakaj je procentna klavzula zdaj višja, in kljub temu: zakaj še dosti višji delež vaščanov Sel v občini Žitara vas ne dobi dvojezičnega napisa, čeprav je svojo željo jasno podpisal?

Cankar je rekel, da si bo narod pisal sodbo sam. Tudi med nami je žal že tako daleč – ali bomo jemali kompromisarjenje, konsenzualiziranje in še kaj brez komentarja na znanje, ali pa si bomo morali prizadevati za resničen – bom pa sam enkrat tako poimenoval – narodnostni konsenz. Se pravi dejansko demokratično skupno snovanje ciljnih predlogov, ki bodo izhajali iz konkretnih primerov in potreb vsakdanjega življenja. Zagovarjam, da moramo s tem soočiti osrednje organizacije. Toda ne v nedogled. Če ne bo pripravljenosti, bo treba te zahteve pač primerno drugače tematizirati. Z raznimi demokratičnimi oblikami protesta. Saj se nam je to v sedemdesetih letih tudi obrestovalo, saj smo tako vzbudili v javnosti širšo zavest o tem, da mnogo kaj ni v redu z avstrijsko manjšinsko politično prakso...

In v tej zvezi mi leži na srcu tudi vizija, da bi – kot izsledek tudi našega delovanja v zadnjih letih – razvili v koroški in avstrijski družbi zavest za potrebo antifašističnega konsenza. Se pravi, da se bi skupno zoperstavili vladajočemu mainstreamu, ki je uperjen v izpodkopavanje človeškega ugleda in dostojanstva na socialnem, družbenem in osebem nivoju. In temu, kar je za nas pomembno: negira in preprečuje tudi uveljavitev ustavno zajamčenega antifašističnega naloga Avstrijske državne pogodbe. Ta sad predvsem tudi partizanskega odpora nam mora biti tako dragocen, da skupno storimo vse, da se združeni z vsemi protifašističnimi silami in skupinami povežemo na osnovi ob naši 70-letnici sprejete Celovške deklaracije.

In prav s to in s tem dogodkom povezan je tudi razveseljiv razvoj, ki smo mu priča in v katerem tvorno sodelujemo na evropski ravni. V Rimu smo pred dvema mesecema sklenili ustanovitev evropskega združenja antifašističnih organizacij, katerega prvi ukrep bo konfrontacija evropskih strankarskih frakcij z vprašanji postopanja proti desnemu ekstremizmu in neofašističnemu delovanju, izsledek pa nato proglas za eno ali več političnih opcij, od katere ali katerih je pač mogoče pričakovati zavezniško podporo.

V Zagrebu se je poseben forum ukvarjal z vprašanji varnosti v Evropi, pri čemer so tudi predstavniki antifašističnih ali borčevskih organizacij iz večine držav naslednic Jugoslavije soglašali z vizijo, da je treba v Evropi ustvariti cono brez jedrskega orožja in brez NATO.

Ja, in še eno za na konec: nenazadnje je tudi sredi tega tedna bila posebna anketa Evropske leveice v Bruslju namenjena prav nevarnostim in rovarjenju desnega ekstremizma širom Evrope. Eden izmed zaključkov je bil: ne samo lokalno ali

regionalno pomembni so tudi skupni nastopi, kot recimo letos 11. maja v Pliberku proti ustaškemu in neonacističnemu zborovanju. Skoraj 180 udeležencev iz celotne Evropske unije je soglašalo v oceni:

- take akcije so pomembne;
- sodelovanje kot z Zvezo borcev Slovenije, da preloži za isti dan načrtovano srečanje na Poljani za teden dni, da se lahko udeleži pliberške demonstracije, je zgledno;
- in zahteva po evropski prepovedni zakonodaji je skupni interes!

Za to se je vredno boriti – gremo to skupno pot. V zavesti, da je tudi mladina z nami, saj so na primer vsi trije slovenski študentski klubi podpisali Celovško deklaracijo. In seveda v zavesti, da žrtev naših prednikov ni bila zastonj!